

ISSN 975-389-067-2

GÜNCEL SANAT

KÜLTÜR, SANAT, EDEBİYAT DERGİSİ

Yıl: 2 Sayı:11 MART-NİSAN 2011 Ederi: 5 TL

**Resim: Rustem HUDAYBERGANOVUN
Özbekistan**

GÜNCEL SANAT
Kültür Sanat Edebiyat Dergisi
İki Aylık Yerel Süreli Yayın

ANTALYA
GÜNCEL

Yıl: 2 Sayı:11 Mart-Nisan 2011
ISSN 975-389-067-2

İmtiyaz Sahibi
Yedigün Medya Reklam
Matbaacılık Ltd. Şti. Adına
Ali Cem ÇON
Hasan Hüseyin BAYIR

Sanat Danışmanı
Arslan BAYIR

YAZIŞMA: PK. 66 ALANYA / ANTALYA
arslanbayir@gmail.com / alanyaguncel@gmail.com
Tel: 0 532 409 4521

Hukuk Danışmanları:
Av. İsmail Yıldız -Av. Hakan Gündoğmuş

ABONE ÜCRETİ
Yıllık 30 TL Kurum ve
Kuruluşlara 60 TL,
Yurtdışı 40 Euro, 50 \$
Posta Çeki Arslan Bayır: 1081382

TEMSİLCİLER

M.D.Babacanoglu / Yaşar Yılan / Halise Tekbaş (Adana)
Arzu Kök (Ankara)
Şaban Akbaba (Bursa) / Şaziye Çelikler (Bursa)
İlhan Soytürk / Güzin Oralkan (İzmir)
M.Fikret Ünlüer (Karaman)
İbrahim Eroğlu (Hollanda)
Musa Dinç (Mersin) /
Abdülkadir Güler (Söke)/Osman Baymak (Balkanlar)
Bekir Konç (Kütahya)/Nilgün Baykızı (Çanakkale)
Oraz Yağmur (Türkmənistan)
Ramiz Asker (Azerbaycan)
Liubovi Chimpoesp (Moldova)
Müjgan Yıldızan (İsparta) - Edit Tasnadi (Macaristan)
İryna Dryga (Ukrayna)
Zubayda Bicktagirova (Tataristan)
Grazyna Zajac (Polonya) Mustafa Küçükadalı (Kırklareli)
Galina Meskineue (Litvanya) / Volkan Gemili (Erzincan)
Abidin Güneyl (Mersin) / Serap Güneri (Van)
İsmail Bozkurt: KKTC
İnna Ossiptsuk: Estonya
Babahan Şerif / Kuchkarova Marhabo Xudoyberganovna /
Rona Yusupova / Nigora Holbekova (Özbekistan)
Mehmet (Cem) Yiğit Akşehir / Konya
Spartaka Kadiu / Arnavutluk

*Yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.

*Gönderilen yazılar geri verilmaz.

*Yayınlanan yazılara ücret ödenmez.

*Reklam ve duyuru ücretleri
pazarlığa tabidir.

*Dergimiz, gelen yazıların kısaltma ve düzeltme
hakkına sahiptir.

Adres: Evliya Çelebi Cd. Enler Mah. Çil Apt.
Kat:1 No:4 Muratpaşa / ANTALYA
Tel: 0 242 321 4334 - 321 4651
Baskı: MARATON OFSET

Yayın İlkelerimiz
Seksendört Yaş Şiiri
Fazıl Bayraktarla Söyleşi
Efelerin Düğünü
Düşler Dişler
Otkir Haşimov Eserinde...
Uyan
Konya Çalı
Söylediğim Şarkı
Ahşen İstanbul
Meşreb'in İslam Ahkamı
Küs Sevinçler
Siir
Kızıl'ın Ömür Serüveni
Belki Sen de Anlarsın
Açlaşmak
Ağlaşın!
Eski Dönem Türk İtikatları
Nar Yanaklı Çocuklar
Yolculuk Hallerimiz
Hadi Gönüm
Yanılsama
Avrasya Üzerine Düşünceler
Yurtık Tuvalde...
Mihriban
Hani Benim Gençliğim Anne
Pazar Şiiri
İnternet Gazetecilik
Gör Neler Olur
Köprüde
Cafe Güven
Büyük Türk Dünyası
İstek
Güney'de Bahar Şiiri
Ekmek Hesabı
Türk Kültürünü Çevirmek
Haklıydın
Zeytinliğe Ek Beni
Susmak
Çanakkale Destanı
Uslup Yenilenmeleri Dönemi
Hudutta Mübadiller
Gel
Yüreğimizdeki....
Düşüncem
Deneme
Ninem Solcu Öldü
Özlü Sözler
Sankeçililer
Yerdir
Bilgioloji
Hayatta
Zen Haytası
Güneşindeki Çığ
Hayatın Gerçekleri
Sinemde Sessizce...
Ben Bu Seydayı
Dul Tezgahtı
O Kadar Varım
Çankurtaran Amcanın...
Bu İnsan
O Kapının Ardı
Mardin'in Merdivenleri
Sessizliği Kimse Bozamaz
Eski Dergiler
Beynimde Ağladım
Hayal
Kıyası-ı Rabguzi Eserinde...
Denizin Elini Tut
Düşü Mavi Akdeniz
Cedid Edebiyatında Estetik...
Divani Lügat-it Türk...
Çağdaş Gazetelerin....
Özbek Şiirinde... Bireysellik
Modern Özbek Kısalarında....
Özbek Efsanelerinde...
Ağaç Su Türküsü
Ağahi Dersleri
Alishir Nevai'nin Lisan Ut....
Musa Dinç ve Mizah
Mavi Bodrum'da

M.Kemal YILMAZ 1
Abdülkadir GÜLER 1-3
İsmail YILDIZ 3
Sahin KARAMAN 3
Olim DUYSENBAYEV 4-5
Serkan İNCE 5
Zeki OGUZ 6-7
Zekine DUNDAR 7
İshak PEKGOZ 7
Rabihat NORMATOVA 8-10
Hasan TAŞCI 10
M. Cem YIGİT 10
Necmettin BAYRAKTAR 11-13
Mülayim TIRFIL 13
Rahim GÜR 13
Hızır İrfan ÖNDER 13
Sabahat KENCAYEVA 14-15
Mehmet GENÇ 15
Omer KEMİKSİZ 16-17
Nazif CAVDAR 17
Hülya DOGRUSÖZLÜ 17
Mustafa ORAL 18-19
Murat YAZICI 19
Fatoş KAYALIBAY 19
Hilal ERBOYACI 20
Hakan GÜNDOĞMUŞ 20
Nazime MURATOVA 21-22
Nezir VAN 22
Ergül İLTER 22
Yılmaz UÇAR 23
Habil HEMİDOV 24-27
Mustafa Aslan 27
Abdullah SATOĞLU 28
Cansu US YAZICI 28
İnna OSSİPTSSUKI 29-30
Serap ALBAZ 30
Filiz ALTIÖK DURAK 30
Abidin GÜNEYLİ 30
Muzaffer GÜNDOĞAR 31
Dilmurad HALDANOV 32-33
Sinan ÇAYA 34
S. PANCAROĞLU 34
Ayşe AKDOĞAN 34
Hasiyet RÜSTEMOVA 34
Suna BÜYÜKGÜL 35
Ahmet ÖNEN 36
Vahide BAYIR 36
Mustafa B. YALÇINER 37-38
Şerahlı LAÇIN 38
Onder GÜNEY 38
Kockar NARKOBİL 38
A.Volkan ERDEMİR 39
Cihan Nur DOKUMCU 39
Sükran AYDOĞAN 40
F.Yılmaz CAVDAR 40
Fuat DUYMAZ 40
Rahim GÜR 41
Fatma ALTUNTAŞ 41
Mehmet ÖNDER 42-43
Babahan ŞERİF 43
Nurcan GÖKSEL 43-44
Mustafa ÖZKE 44
Mithat ONAL 45
Rahmi ALI 46
Duran SAPER 46
Abdulkerim ACAR 46
Sukurova ZİLALE 47-48
Mehmet BÜYÜKÇELİK 48
Abdullah ŞANAL 48
Edibe DEVLETOVA 49-50
Gülbahar RASULOVA 51-52
S. Saida RAVŞANOVNA 52-53
J. Nasiba AZATBAYEVNA 53-55
Feruza RACABOVA 55-56
R.Mahbuba RAVŞANOVNA 57-58
Necdet TEZCAN 58
Gülnoze AHMEDOVA 58-59
Zuhra MAMADALIYEVA 59-60
Arslan BAYIR
Şaziye ÇELİKLER

İkinci feriştelere melek atandı, periler cin atandı. Üçüncü, feriştelere ornü adiz gökte boldı, periler yerde boldı." Tabii ki yazar bu tarifi yazarken Kur'anı Kerimdeki ayet ve surelere dayanmıştır. Bu timsal halk edebiyatında geleneksel timsallerden olup, çoğunluk eser kahramanlarının isteklerine kavuşmasında önemli rolü yaparlar. Peri timsalinin mitolojik özellikleri üzerinde H.Zarifov, M.Afzalov, K.İmamov, G.Celalov, B.Sarımsakov, H.Egamov, M.Curayev gibi halkbilimci âlimlerin araştırmalarında durulmuştur. Ayrıca, A.Muradov, K.Taycanov, H.Ismailov, E.Bertels ve V.Basilev gibi ilim adamlarının makalelerinde peri timsalinin mahiyeti üzerinde durulmuştur. Son yıllarda peri timsalini özel olarak araştıran âlimler onu şöyle sınıflandırmışlar: "Özbekler arasında periler dört şekilde tasavvur edilir:

1. Antropomorf şekil /2. Zoomorf şekil
3. Karışık şekil /4. Timsali şekil

1. Antropomorfta periler insan kılığında tasavvur edilir ve onlar gibi yaşar. Perilerin antropomorf şekli birçok destanda bulunmaktadır. İnsan kılığı perilerin esas görünüşüdür. Bu kılıktaki perinin baş özelliği onun güzel olmasıdır. Genelde bu periler güzel bir kız veya yakışıklı bir delikanlı olarak tasavvur edilir. "Ravşan" destanında Köroğlu'nun Kuhi Kaf'tan ve İrem Bağ'ından getirdiği Yunus ve Miskal peri; "Kıyasü-l enbiya" da Ecmer Şah'ın evlendiği peri timsalleri sözümüzün delilidir.

2. Zoomorf şekilde olan periler genelde hayvanlar ve kuşlar kılığında periler olup, insan kılığında bir hayvan veya kuşun kılığına girmesi onların esas özelliğidir. Örneğin, Köroğlu dairesi destanlarından biri olan Melike-i Ayyar destanında Zebit çölündeki Şeker Göl'de yerleşmiş olan Köroğlu'nun mekanına güvercin kılığında uçarak gelen peri Köroğlu'ya anne babası ve onların buldukları yeri söyleyerek tekrar güvercin kılığında uçup gider. "Kıyasü-l enbiya" da Ecmer Şah'ın kurtardığı beyaz yılanın aslında bir peri olması da perilerin zoomorf şeklinde destan ve masallarda sık sık rastlandığını gösterir.

3. Karışık şekildeki periler yan insan, yan hayvan şeklinde tasvir edilmiştir. Orta Asya halklarının eski mitolojisinde kuş ve insan karışık bir tip vardır. Bu, kanatlı adam timsali olup, onun ilk tasvir ifadeleri Eski Baktriya'nın bronz dönemine ait boncuk-mühürlerde kendi ifadesini bulmuştur. "Kanat" detayı perilere özgü bir özelliktir. Çünkü Özbek halk destanlarında periler bazen güvercine dönüşmeden insan kılığını korur ve sadece kanat çıkartarak uçar."

4. Timsali şekilde periler bir nesne veya olay timsalinde tasavvur edilir. Perilerin yüzük, elma, düğme gibi nesnelere dönüşmesi bu timsalin doğal bir tabiatı olup destan ve masallarda sıkça rastlanan geleneksel detaydır.

Kısacası, "Kıyasü-l Rabguzi" halkımızın hayatını, bakış açısını, farklı örf ve adetlerini, etnik özelliklerini kendinde bulduran nadir Türk düz yazı örneğidir. Eserdeki şiir-ler gelince, onlar "uzayıp giden nasır uslubunun yeknesaklığını ortadan kaldırmak, esere ahenk ve renk katmak maksadıyla konmuştur. Bu durum, yazarın sanat zevkini ve sanat anlayışını gösterip, zamanın şiire verdiği ehemiyeti ve şiirsiz olamayan alışkanlığı hakkında bir fikir verir". Eserde bazı peygamberlerin hayatı vasıtasıyla yaratılan âlem ve adam hakkındaki ilk mitolojik tasavvurlar ve destanlara dayanarak yaratılan tasvirler insana estetik zevk verir, okuyucuya bilgi sunar.

Kaynakça:

1. N.B.Rabguzi. Kıyasü-l Rabguzi. T., Yazuvchi. 1.cilt, 1990.
2. El yazı. /3. Kayumov A.S. Özbek Folklorunda Peri Timsali. T.1999. /4. Kur'anı Kerim. Şeyh Muhammed Salih Muhammed Yusuf tercümesi. T., Şark. 1990. /5. Celalov G. Özbek Folklorunda türler arası ilişkiler. Özbekistan SSR. "Fen". 1979.

Resume: This article emphasizes that the folklore has carried out the function of spiritual and literary source. As its proof essential character and mythological features of fairy which is drawn up in Kıyasü-l Rabguzi are mentioned. Besides, this article researched the tale about Bilgis. /Key words: folklore, story, Kıyasü-l Rabguzi, fairy, ogre, mythological features, antropomorph, zoomorph.

DENİZİN ELİNİ TUT

Mehmet BÜYÜKÇELİK

(Akdeniz'in düşlerinde)

Acıları düşün; hiç istemezsin
izinsiz trnak atar aklına
uyanır başında işkenceciler
bir güneş yetmez sabaha.

Üşür belki düşünceler
yüreğin parlamazsa bir kıvılcımla
sokak sokak aradığın çok yakın
eğilmezsen karanlıkta.

Duruşunu gülümseten bir kuş fırlasın
uzansan olay; kaçırsan ne ki
bırak yalnız kalsın üzüntülerin.

İçin koskoca bir dünya, senindir
oysa düşlerin yıldızlarda gezer
suların akışında gözlerin.

Git üstüne üstüne azgın ateşin
git denizin elini tut
yürüt haklı düşüncelerini yükseğe
hep dokuz canlıdır umut!

DÜŞÜ MAVİ AKDENİZ

Abdullah ŞANAL

-kardeş ozanlara-

sarmış bizi homeros'un kollarıyla akdeniz
uykusuzluğa yenik gecelerimiz
adelia, sen, ben, beklenen öteki
yüzümüzde yorgunluğu merdivenlerin,
köpükte sevda atımız
engine hasretteyiz.

başı karlı toroslar
kimle dokur dersiniz o yörük kilimini?
de yiğit sazım;
sığ suların sarhoşu değiliz
acının kırbacıyla dövülmüş yüreklerimiz!

gizemli koyağında şiirimizin
aşklar bizimle yaşıyor
ve iskelemiz orsa alabanda,
ceylan bakışlı kızların kardeş rüyalarında
sessiz şimşek çakışı ateş çiçeği gözlerimiz.

anamaslar tanığımdır, balıklar bilir beni
"lion d'or'un güvercinleri gibi"
hep mavi dallara konuyor düşüncelerimiz;
güneş'in sofrasında düşman tanımıyorum
türküllere karışacak türkülerimiz!...